

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

25 januari 2006

ONTWERP VAN DECREET

**houdende wijziging van de Gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932,
de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen,
de wet tot organisatie van de geautomatiseerde stemming van 11 april 1994
en het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven
en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement**

REFLECTIENOTA

**ingediend door de heren Jef Tavernier en Jos Stassen, de dames Vera Dua en Mieke Vogels
en de heren Eloi Glorieux en Rudi Daems**

Zie:

637 (2005-2006)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nrs. 2 en 3: Amendementen
- Nr. 4: Verslag

DAMES EN HEREN,

Naar aanleiding van de bespreking houdende de wijziging van de Gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932, de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, de wet tot organisatie van de geautomatiseerde stemming van 11 april 1994 en het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement, nodigt de Groen!-fractie het Vlaams Parlement uit volgende, volgens haar, fundamentele bedenkingen in overweging te nemen:

1. Tijdstip van de wijziging

Is het verantwoord op minder dan negen maanden voor de gemeenteraads- en provincieraadsverkiezingen belangrijke wijzigingen aan te brengen aan de vigerende provincie- en gemeentekieswet?

In punt 1.3.1. van de algemene toelichting bij dit decreet stelt de Vlaamse Regering “De belofte van de Vlaamse Regering en de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden indachtig, zal de nieuwe kiesregeling in het jaar voorafgaand aan de verkiezingen van 8 oktober 2006 worden goedgekeurd”.

We zijn nu eind januari 2006. Dus te laat. Nu nog een zo omvangrijk wijzigingsdecreet goedkeuren is onverantwoord en getuigt van slecht bestuur.

2. De verschillende behandeling van de lijststem voor het aanduiden van de effectief verkozenen en van de opvolgers

In het voorliggend ontwerp worden de lijststemmen niet in rekening genomen voor het aanduiden van de effectieven. Voor het aanduiden van de opvolgers vormt men wel een ‘pot’ die dan mede bepaalt wie opvolger is.

In haar advies van oktober 2005 stelt de Raad van State: “Het komt de stellers van het ontwerp toe als nog een objectieve en redelijke verantwoording te bieden voor de ongelijke behandeling van de kandidaten op de lijst, door aan te geven om welke redenen de enkele omstandigheid dat een kandidaat niet

tot de eerstverkozenen behoort, doch slechts tot de mogelijke opvolgers, verantwoordt dat bij de opvolging niet uitsluitend rekening wordt gehouden met het belang van ‘de burger die de mogelijkheid moet hebben zijn verkozenen zelf te kiezen’, doch ook met het ‘lijstbelang’. Zo deze verantwoording niet kan worden geboden, dient de decreetgever het ontwerp aan te passen zodat alle kandidaten op gelijke wijze worden behandeld.”

Op vraag van de commissie Binnenlandse Aangelegenheden gaf Bart Staelens hieromtrent een spoedadvies dat hij besluit met “Kortom, er valt iets te zeggen voor de pertinentie van het onderscheid, gezien er nu eenmaal ergens een grens moet getrokken worden en gezien de opvolgingsproblematiek slechts aan de orde is als er zich een feit voordoet buiten de wil van de kiezer om, waarbij het verantwoord is met de keuze van de lijst verder rekening te houden. Dan moet het onderscheid uitdrukkelijk gemotiveerd worden en niet enkel de legitimiteit van het in rekening brengen van de lijststem. Want de relevantie van de lijststem daarvan staat, zoals terdege gemotiveerd in de memorie van toelichting, als een paal boven water. Of dit onderscheid een pertinentietoets in rechte zou doorstaan is echter allerm minst zeker.”

Bij verdere bespreking in commissie en bij indiening van het tweede (verbeterde) ontwerp van decreet gaf de minister geen bijkomende motivering voor dit onderscheid. Trouwens, wat ons betreft: wat is er mis aan het nu in rekening brengen van de lijststemmen ook voor het aanduiden van de effectieven? We stellen immers vast dat voor sommige partijen het aantal lijststemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2000, 40% betrof, voor anderen 10%. Die lijststemmers duiden waarschijnlijk niet alleen aan dat ze eerder achter het globale programma staan van die lijst, maar ook dat ze geen probleem hebben met de volgorde op die lijst.

3. Verschillende systemen voor de zetelverdeling

Als eerste krachtlijn van het voorliggend ontwerp formuleert de Vlaamse Regering “het op elkaar afstemmen van bestaande regelingen zoals de Gemeentekieswet, de Provinciekieswet[...]”.

Nochtans stellen we vast dat voor de verdeling van het aantal zetels over de verschillende lijsten men voor de provincieraadsverkiezingen en de (gemeente-) districtsverkiezingen het systeem D'Hondt hanteert maar voor de gemeenteraadsverkiezingen het systeem Imperiali. Dit laatste is minder evenredig en zorgt ervoor dat bij de gemeenteraadsverkiezingen absolute meerderheden gevormd worden zonder absolute meerderheid van de stemmen. Zelfs met minder dan 40% der stemmen kan dit het geval zijn. Ter illustratie geven we de zetelverdeling in de Ieperse gemeenteraad (op basis van de behaalde stemmen in 2000 volgens de twee toewijzingsmethodes).

Tabel: de zeteltoewijzing in de Ieperse gemeenteraad (op basis van de behaalde stemmen in 2000) volgens twee toewijzingsmethodes.

Partij	Stemmen (2000)	Natuurlijke Quota	(feitelijk) Imperiali	(Alternatief) D'Hondt
BED	167	0,23	0	0
SOS	245	0,34	0	0
AGALEV	1300	1,80	1	1
VL. BLOK	1547	2,14	1	2
VIA	1568	2,17	1	2
VLD	3580	4,95	5	5
SP	4160	5,75	6	6
CVP	11311	15,63	19	17
Totaal	23878		33	33

Nergens wordt er in de toelichting enige verantwoording gegeven aan het gebruik van de verschillende systemen. Wij pleiten resoluut voor het systeem D'Hondt.

4. Kiesomschrijvingen en apparenteringsomschrijvingen bij de provincieraadsverkiezingen

Door het bestaande systeem van kiesdistricten en apparenteringen binnen de administratieve arrondissementen is de 'feitelijke' kiesdrempel in sommige gevallen 4% en in andere gevallen meer dan 16%.

Het voorliggend decreet wijzigt zogezegd niets aan de bestaande toestand.

In commissie werd door de minister toegegeven dat men in het nieuwe provinciedecreet vergeten was de lijst van de kiesdistricten toe te voegen. Een amendement hieromtrent werd geweigerd omdat de meerderheid dit later via een aanhangsel bij het reparatiedecreet in verband met het gemeentedecreet wil regelen. Dit moet wel nog via de regering passeren! Begrijpe wie kan!

Intussen was er wel een advies van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur dat in meerderheid pleit voor de invoering van provinciale kieskringen.

Hieraan is wel een minderheidsnota toegevoegd waarin de leden die zetelen als vertegenwoordigers van de Vereniging van de Vlaamse Provincies verklaren dat ze geen voorstander zijn van één kieskring per provincie. Zij zijn het echter wel eens met het standpunt dat de huidige kiesomschrijvingen te klein zijn en nefaste gevolgen hebben voor de territoriaal evenwichtige spreiding van de toegewezen zetels. Daarom opteren zij voor grotere kieskringen, namelijk op streekniveau, maar alleszins meer dan één kieskring per provincie. Ondanks deze adviezen zou men bij de huidige toestand willen blijven.

Het voorliggend ontwerp van decreet behoudt dus zonder enige motivatie totaal verschillende kiesdremfels.

Conclusie

Het voorliggend ontwerp van kiesdecreet:

- is technisch onvolkomen, voornamelijk voor wat de provincieraadsverkiezingen betreft;
 - hanteert verschillende wijzen van aanrekening van lijststemmen zonder voldoende motivatie;
 - hanteert verschillende wijzen van berekening van zetelverdeling zonder verantwoording;
 - hanteert verschillende feitelijke kiesdremfels voor de provincieraadsverkiezingen, eveneens zonder verantwoording;
 - zet geen enkele stap vooruit naar een meer evenredige verdeling van de zetels noch bij de gemeenteraads-, districtraads- of provincieraadsverkiezingen;
 - dreigt de toets aan het gelijkheidsbeginsel op meerdere punten niet te kunnen doorstaan;
- dreigt voor nog meer verwarring en onzekerheid te zorgen op minder dan negen maanden voor de organisatie van die verkiezingen.

Jef TAVERNIER

Jos STASSEN

Vera DUA

Mieke VOGELS

Eloi GLORIEUX

Rudi DAEMS
